

Wandelommetje Linten en Ruggen

Klarenbeek - Veersepoort - Noordweg

Dit wandelommetje 'Linten en Ruggen' voert door de wijken Klarenbeek en Veersepoort. De route laat u nader kennismaken met bijzonderheden op allerlei gebied.

We wensen u veel wandelplezier!

Wijkteam Klarenbeek-Veersepoort

Hoogtepunten van dit ommetje zijn: het Noordbolwerk met prachtig uitzicht op de singels, de Koepoort, de stedenbouwkundig zeer interessante wijk Veersepoort, het Kerkepad met zicht op het oudland, de Brigdamsekreekrug en het beschermde stadsgezicht met de lintbebouwing langs de Noordweg. Het wijkteam dat dit ommetje Linten en Ruggen heeft uitgewerkt wenst u veel plezier met deze combinatie van cultuur, natuur, stedelijk schoon en geografisch historie. Het ommetje is mede mogelijk gemaakt door de gemeente Middelburg, Landschapsbeheer Zeeland en Kern met Pit. Volg de **witte** pijlen van de groene bordjes die op lantarenpalen en dergelijke zijn bevestigd. Op het kruispunt Nadorstweg / Prooijenseweg / Nieuwenhovensepad kan gekozen worden tussen de korte (de rode stippellijn op de kaart: 4km) en de lange route (de blauwe stippellijn op de kaart: 7km).

Omdat de route ons over oude kreekruigen en langs de lintbebouwing voert heet dit ommetje Linten en Ruggen. De belangrijkste wetenswaardigheden van de route zijn op de kaart aangegeven met een nummer en worden hierna beknopt beschreven. De volgorde ervan volgt de lange route vanaf de

Versie:16 juli. Samengesteld door: R. Mensonides: radboudm@li

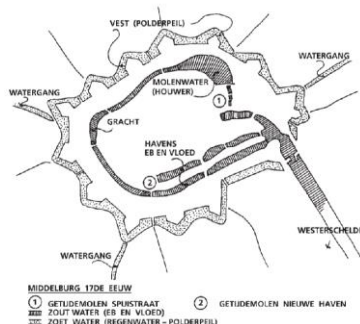
Noordbrug (rode en blauwe lijnen). De route voert ons door de wijken Klarenbeek (roze), Veersepoort (paars), de linten Noordsingel (groen), Nadorstweg (geel) en de kreekrug Noordweg (oranje) zoals die op het tweede kaartje zijn aangegeven. Daarnaast wordt wat algemene historie van het Noordbolwerk, Klarenbeek, Veersepoort en de inundatie van 1944 gegeven.

Noorderbolwerk (het groene gebied op kaartje 2)

Het bolwerk bestaat uit 2 bastions. Het zijn restanten van de voormalige omwalling uit 1595-1598. Na de val van Antwerpen in 1585 nam de bevolking van Middelburg erg toe. Een nieuwe uitbreiding van de stad en verdediging waren daarom noodzakelijk. Op het kaartje (links) is de situatie van 1649 weergegeven.

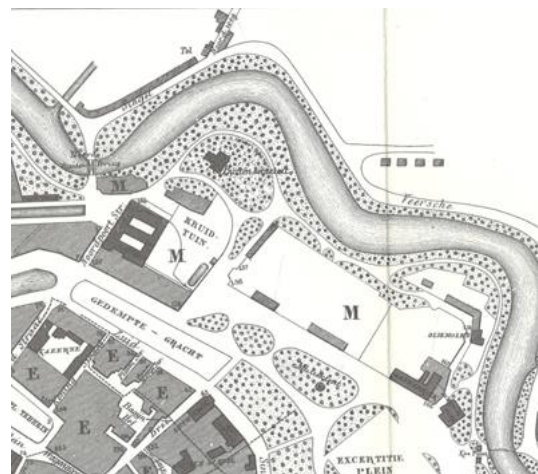
Op de volgende prent is het oude aanzicht van Middelburg met het Noordbolwerk en de twee bastions goed te zien in zijn oorspronkelijk staat. Links de Oude Koepoort en in het midden de Noordpoort. Aan de landzijde in het midden is 't Hof Claerenbeek en de Noordweg te zien.

Het water in de binnengrachten was zout en het water in de singels zoet. Deze situatie duurde tot 1872 toen het kanaal door Walcheren werd aangelegd.

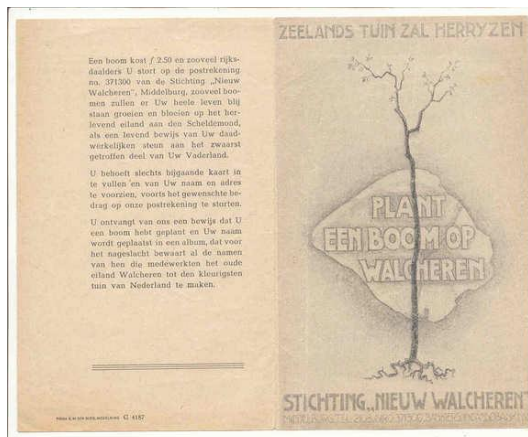
De huidige inrichting van de bolwerken dateert uit 1840/48 toen de wallen werden afgegraven en omgebouwd tot een park naar het ontwerp van tuinarchitect Zocher.

Op de kaart van het Noordbolwerk van 1873 (rechts) is goed te zien dat er op het terrein tussen Noordpoort en Koepoort nog geen bebouwing was en erg lommerrijk met onder meer een kruidentuin en een buitensociëteit/theetuin (afgebroken in 1983). In die jaren was het een hele populaire plek om te flaneren. Na 1900 werd het gebied echter geleidelijk volgebouwd met een aantal grote villa's.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog vond er een ware kaalslagplaats van het groen.

Na een grote publieke actie "Plant een boom op Walcheren" werd op de eerste boomplantdag van 4 november 1947 op de bolwerken een groot aantal bomen geplant die tijdens de oorlog bijna allemaal verdwenen waren. Dit is het groen dat nu mooi is uitgegroeid. Het initiatief voor de regionale boomplantdag was in de zomer van 1945 geboren.

Aanleiding was een opmerking van een Middelburger die stelde dat iedereen in Nederland in staat gesteld moest worden iets te doen voor 'ons zwaar getroffen Walcheren'. "Geef de mensen de gelegenheid een boom te planten", vervolgde hij. Dat idee werd opgepikt door onder anderen de Middelburgse fabrikant R. de Muynck. Met wat andere Walchenaren richtte hij de Stichting Nieuw Walcheren op. Die organisatie riep particulieren op geld te doneren om zo het groene deel van de 'wonderlijke mengeling van natuur- en stedenschoon' op Walcheren weer te herstellen. Plant een boom op Walche-

ren, luidde de oproep die breed aansloeg. Zo ging de Nederlandse schooljeugd zowat van deur tot deur om geld voor Walchers groen op te halen. En de medewerkers van de Nederlandse Spoorwegen schonken tienduizend gulden, genoeg om vierduizend bomen aan te schaffen. De actie vond ook weerklank in het buitenland. Zo ontving de stichting een cheque van de Britse luchtmacht en kwam er ook fiks wat geld binnen uit Zuid-Afrika.

1. Noordbrug

De huidige brug is gebouwd 1925 en in 1950 verbreedt voor het autoverkeer. Naast de Noordbrug is een klein gewelf te zien. Men veronderstelt dat dit een zogenaamde ijskelder is geweest, waar de Middelburgse elite haar wijn koel kon houden. Anderen zijn van mening dat het een zogenaamde heul was die de verbinding vormde tussen de singel en de achterliggende Achtergracht (Klein Vlaanderen). Een berucht stadsdeel zoals je kunt lezen in het volgende gedicht:

De stad kent maar één gracht:
die van de Heeren, waar ook wel
dames mogen wonen.
Geen gracht voor Keizers of voor
Prinsen, dat was te hoog
gegrepen voor een provinciestad.
Wel was er een Achtergracht met
nederige woningen, goed genoeg
voor vluchtelingen, Vlamingen,
zóveel dat men in de stad toen sprak:
het lijkt daar wel Klein Vlaanderen.
Die gracht is nu gedempt, een brede
weg waaraan mensen zeker niet minder
kunnen wonen dan op de Herengracht.
Johannes Herman Buma
Voormalig Stadsdichter van Middelburg

2. Noordpoort

De oorspronkelijke Noordpoort dateert uit de middeleeuwen en de eerste locatie was aan het einde van de Korte Noordstraat ter hoogte van de huidige watertoren. Na de stadsuitbreiding werd een tweede poort gebouwd grenzend aan het huidige Noordbolwerk en tegenover de Noordsingel. In 1653 werd de poort vervangen door een hameide of valhek.

In het rampjaar 1672 werd de Noordpoort bestormd door op-
roerige boeren. Zij stootten
daarna door naar de markt

Versie: 16 juli. Samengesteld door: R. Mensonides: r

om burgemeester Filipe van den Brande en andere regenten uit huis te halen. Zij werden verdacht van het heulen met de Fransen en meegenomen naar de herberg Nadorst.

Omstreeks 1793-1794 brak men de hameide weer af en bouwde er een eenvoudige stenen poort voor in de plaats. De Noordpoort werd in het midden van de 19de eeuw gesloopt.

3. Gasthuis

Naast de Noordpoort rechts is het nieuwe verpleeg- en rusthuis 't Gashuis uit 2014 van architectenbureau Fierloos te zien. In 1866 werd op deze plek de eerste versie van het gasthuis (foto rechts) gebouwd. Dit naar aanleiding van een grote pokkenepidemie.

4. Zicht op de Noordsingel en ingang Noordweg

Boven op het eerste bastion staan een paar molenstenen. Dit herinnert aan de tijd dat op (het tweede) bastion een molen stond. Op de foto uit 1870 is die te zien vanuit het Molenwater richting Noordbolwerk. Van hieruit heb je een prachtig uitzicht op de Noordsingel en de ingang van de Noordweg. Hieronder een foto tijdens inundatie van Walcheren in 1944. Die situatie bleef die tot de jaren '60 van de vorige eeuw bestaan.

Het voormalige tolhuis en alle huizen rechts daarvan zijn in de jaren '60 afgebroken voor de bouw van het bejaardenhuis Roggeveen (foto links). In 2012 is het bejaardenhuis omgebouwd tot een studentenflat voor de UCR. Voorts zijn in 2012/3 rond die flat verschillende soorten nieuwe woningen en appartementen gebouwd. Het bekende Paaseiland beeld, Roggeveen was de ontdekker van het paaseiland, is verhuisd naar de Buitenruststraat

Rechts van de nieuwbouw aan de landzijde zie je aaneengesloten rijen vrij eenvoudige arbeids- en middenstandswoningen, in eclectische bouwstijl (neorenaissance) (foto rechts) afgewisseld met groepen herenhuisen en villa's die eind 19^e eeuw zijn gebouwd. De bebouwing aan de singels sloot, zeker na 1900, aan op de groeiende lintbebouwing van de Veerseweg, Nadorstweg en Noordweg. Op nr. 158 staat het voormalige buitenhuis Roos en Doorn uit 1760 met dubbel schilddak.

5. Villagegebied op het bolwerk

Na het gasthuis en na het eerste bastion is tussen 1870-1930 een villagegebied ontstaan voor de toenmalige *happy few* van Middelburg. De eerste 4 dubbele villa's zijn tussen 1910 en 1912 gebouwd in eclectische stijl met Jugendstil elementen. Ze zijn ontworpen door architect Goethals die ook een aantal woningen aan de Loskade ontwierp. Op het tweede bastion is de Villa Singelzicht uit 1885 te zien. Het bijzondere van deze villa is dat er zich een zaal uit de 18^e eeuw bevindt afkomstig van het voormalige buitenplaats Steenhove (Koudekerseweg).

6. Schouwburg

Middelburg heeft drie schouwburgen gekend, alle drie aan het Molenwater naast de Koepoort. De huidige versie is van architect Piet Götz en is geopend in 1965. Het is een strak functionalistisch gebouw zonder bijzondere detailleringen. Götz staat bekend als een radicaal modernist. 'Open' gevels met veel glas, horizontale lijnen en, zoals je ook bij dit gebouw goed ziet, een duidelijke scheiding tussen begane grond en verdieping. Hij is ook de architect van onder andere enkele winkels in het centrum en de flats (1960) aan de Nassaulaan. Er zijn plannen om de schouwburg te renoveren.

7. Koepoort

De Koepoort is de enige overgebleven stadspoort van Middelburg. Deze poort (dit is de vierde versie) is in 1739 gebouwd door stadsbouwmeester Jan de Munck. Van zijn hand is ook de houten zonnewijzer (1729) op het stadshuis. De Antwerpse architect Van Boursse ontwierp en leverde het beeldhouwwerk (het stadswapen en de vazen).

De poort is meer een sierpoort dan een stoer verdedigingspoort. Hij is gebouwd als een soort triomfboog in een late Lodewijk de 14^e-stijl. Bij de aanleg van het park tussen 1841 en 1848 werd de valbrug afgebroken en werd de verbinding met een veerpontje onderhouden. In 1888 werd een romantisch houten bruggetje gebouwd (foto links) die in 1923 werd vervangen door de huidige stenen brug. Tevens werden er rijbanen om de poort aangelegd. Deze brug was nodig ter ontsluiting van de wijk Nieuw Middelburg die in de 20-er jaren werd gebouwd.

In 1944 toen Walcheren door de geallieerden onder water werd gezet diende de brug als aanlegstijger voor de vele bootjes, die een veerdienst onderhielden met het achterland.

8. Laan en Park van Nieuwenhoven/Sportlaan

In de jaren van 1925 tot en met 1935 is aan de Park- en de Laan van Nieuwenhove en de Nadorstweg een samenhangend wijkje verzeen met semi villa's en luxe middenstandswoningen (2 of 3 huizen aan elkaar gekoppeld). Tijdens de inundatie van 1944 hebben de huizen flink wat schade opgelopen. Op de foto links is goed te zien hoe hoog het water stond. Het geeft de situatie weer van de Sportlaan en Noordsingel.

9. Modderoord

Na de Tweede Wereldoorlog (1954) was er tijdelijk tussen de Sportlaan en de Nadorstweg een militair barakkenkamp 'Modderoord'. Dit is later een opvangkamp voor Molukkers geworden. Nu staat op de plek het scholencomplex van de CSW. Aan de andere kant van de Nadorstweg lag het voetbalcomplex. De voetbalverenigingen zijn in 2001 verhuisd naar het sportcomplex de Veeerse Poort. Het oude complex is inmiddels gesloopt ten behoeve van nieuwbouw dat nu Laan van London heet.

10. Nadorstweg

De Nadorstweg is vernoemd naar de herberg annex bierkroeg "de Nadorst", die daar ooit in de 17de en 18de eeuw stond. Hier gingen de boeren (knechten) die uit de stad terugkeerden nog even een afzakertje halen. Soms wat teveel, vandaar deze naam. De woningen zijn tussen 1925 en 1935 gebouwd en hebben de karakteristieke kenmerken van de Amsterdamse school (ook wel één van de "interbellumstijlen" genoemd). Het woningblokje van nr. 57 t/m 61 is een mooi voorbeeld van een versoberde uitvoering daarvan.

11. Prooijenseweg

was al in de 18e eeuw bekend.

De Nadorstweg/Prooijenseweg is van oorsprong een oude landweg die van de Noordsingel via de boerderijen Midden- en Groot Prooijen naar Schellach voerde. Op de kaart uit 1678 van Vischer-Romann (links), de eerste kaart waarop wegen waren getekend, is de weg goed te zien.

Aan de Prooijenseweg op nr. 12 ligt de voormalige hoeve Steenvliet. Dit betekende waarschijnlijk: stenen woonplaats aan de vliet. Twee stenen pilaren staan nog steeds als toegangspoort achter een breed ijzeren hek met het jaartal 1879 erop, maar dat is niet juist want de hoeve

12. Nieuwenhovenseweg

De Nieuwenhovenseweg is genoemd naar het Kasteel Nieuwenhoven dat tussen de 17^e en 18^e eeuw daar heeft gestaan. Waarschijnlijk was het een buiten voor de proost van de Abdij van Middelburg. Op de kaart Hattinga uit 1750 (rechts) is de Nieuwenhovenseweg/Brigdamsepad en het voormalige kasteel en de daarbij behorende boerderij goed te herkennen. Op die laatste plek heeft tussen 1890 en 2010 ook een boerderij Nieuwenhoven gestaan. In 2012 is op die plek (de nieuwenhovenseweg 22A) twee moderne stadsvilla's gebouwd die ontworpen zijn door Architectenbureau Fierloos uit Terneuzen.

Veersepoort (het paarse gebied op kaartje 2)

Veersepoort is onder leiding van architect Herman Hertzberger met een heldere en duidelijke stedenbouwkundig visie ontworpen. De wijk is gebouwd tussen 1990 en 2010 rond een grote waterpartij in het centrale park. Het wonen is gegroepeerd rond een achttal openbare stedelijke hoven. De woonhoven hebben ieder een eigen karakter en zijn op de binnenplaatsen stenig van karakter. Met deze hofvorm wordt tevens een sociaalbindend doel beoogd. De tuinen aan de achterzijden vormen het overgangsgebied

naar het openbare groen en de waterpartij. Er is een grote diversiteit aan woningen, met als gevolg dat ook de bewoners divers zijn. De woonhoven Kievithof en Vinkenhof zijn ontwikkeld door het architectenbureau Rothuizen en Doorn 't Hooft, de hoven Water-sniphof, Zwanenhof en Mezenhof door Herman Hertberger, de hoven Goudplevierhof en Parelduikerhof door Fierloos en het hof Strandplevierhof door De Putter van Bebbber Minnen. De samenhang van de wijk wordt mede inhoud gegeven door de terugkerende kleuren rood, wit, zwart en grijs die in elke hof op een andere wijze weer worden gebruikt en door het herhaald gebruik van gegalvaniseerd staal voor balkons, trappenhuisen, carports en dergelijke.

13. Waterwoning

Het oorspronkelijke plan voorzag in tien drijvende woningen. Uiteindelijk is besloten om slechts één waterwoning te bouwen. Het prototype werd in 2001 gebouwd en ingericht als informatiecentrum. Later is het als woning in gebruik genomen. Bovendien is de woning groter geworden dan gepland zodat er onvoldoende ruimte en belangstelling was voor meerdere. Het ontwerp van Herman Hertzberger Architectuurstudio combineert de vrijheid van de woonboot met het comfort van een vrijstaand huis. De woning uit 2001 kan zich aanpassen aan de waterstand en de bewoner kan, met behulp van lier en kabel, het huis tot 90° draaien voor meer zon of een ander uitzicht.

14. Sportpark Veerse Poort

Het sportpark de Veerse Poort is sinds 2002 thuisbasis van de voetbalverenigingen Zeelandia Middelburg en MZVC (Middelburgse Zaterdag Voetbal Club). Zeelandia Middelburg

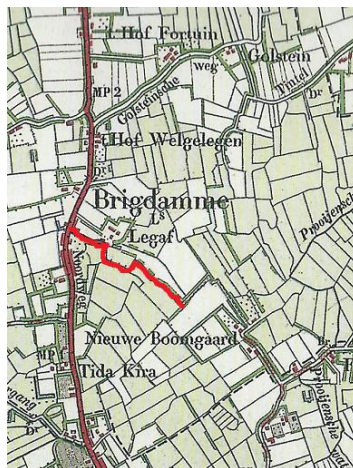
is een fusie club tussen Zeelandia en V.V. Middelburg. Tussen Zeelandia en Middelburg is van jongs af aan een sterke rivaliteit geweest. Zeelandia werd getypeerd als een volkse club voor arbeiders. V.V. Middelburg had een stempel van een ambtenarenclub. Zeelandia is opgericht in 1910, in die begin jaren speelden zij op de straat en op het Molenwater. V.V. Middelburg is opgericht in 1916 en speelde eerst op een terrein achter de oude meelfabriek aan het kanaal. Ze kleeften zich om in het luxe hotel Du Commerce. In 1921 verhuisde Zeelandia naar gemeentelijk sportpark de Nadorst. V.V. Middelburg volgde na de oorlog. Beide verenigingen leefden naast elkaar tot de verhuizing. In 2002 naar sportpark de Veerse Poort toen ze fuseerden. MZVC (2001) is de christelijke afsplitsing van Zeelandia Middelburg.

15. President Rooseveltlaan

De President Rooseveltlaan is van recente datum en is aangelegd om de wijken aan te sluiten op de N57 die in 2011 is geopend. President Franklin Delano Roosevelt was een Amerikaanse president die van 1933 tot en met 1945 regeerde en een belangrijke rol heeft gespeeld in de Tweede Wereldoorlog. De familie is van Zeeuwse afkomst (Oud-Vossemeer op Tholen). Hij is ook de bedenker van de vier vrijheden: de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van godsdienst, de vrijheid van gebrek en vrijwaring van vrees. Jaarlijks worden daarvoor in Middelburg en New York awards uitgereikt. Sinds 2004 heeft Middelburg ook een universiteit die naar Roosevelt vernoemd is: University College Roosevelt (UCR).

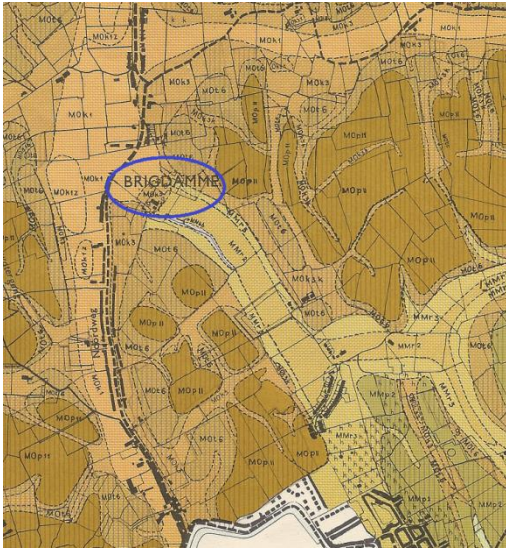
16. Brigdamsepad

Het Brigdamsepad is een laatste restant van een oud kerke/voetpad. Op de foto rechts is met het zicht op 't Hof Leg-af de kreekrug waarop Brigdamme en het hof is gebouwd goed zichtbaar. Het ligt aanmerkelijk hoger. Rechts van het pad is een grote akker te zien. Vroeger was de kavelstructuur echter veel fijnmaziger dan tegenwoordig. Om de schade van de inundatie van 1944 te herstellen zijn tussen 1947 en 1954 grootschalige herinrichtings- en herverkavelingsprojecten uitgevoerd waarbij het oorspronkelijk landschap van Walcheren radicaal veranderde om zo tot een efficiënter en economische meer voordelig landbouwgebied te komen. Kavels werden flink vergroot en wegen rechtgetrokken. Op de kaarten van 1909 en 2013 (rechts) is het verschil goed te zien. Ten zuiden van het pad is een klein natuurgebied aangelegd dat wordt beheerd door het Zeeuws Landschap. Het betreft een niet geëgaliseerd Poelgebied met drinkputten dat tussen twee hoge kreekruggen ligt. Het gebied refereert aan het kleinschalige besloten landschap met opgaande struweel op en rond kreekruggen zoals dat aan het begin van de vorige eeuw nog aanwezig was.

17. Brigdamme

Zoals de naam al aangeeft is Brigdamme (een verbastering van Brugdamme of Bre(d)edamme) ontstaan op een afdamming van een zijkreek die uitkwam op de Arne.

Op de bodemkaart hiernaast is dat goed te zien. In de 10^e en 11^e eeuw waren heel wat kreken nog open. Na de grote vloed van 1014 en 1134 werden veel kreken afgedamd om tot een betere bescherming te komen. De dam in de zijkreek is medio 1150 aangelegd en was met Poppendamme de eerste afdammingen op Walcheren. Daarna is al heel snel de ringdijk om Walcheren aangelegd. In 1205 werd Brigdamme voor het eerst vermeld. Het is lange tijd een aparte heerlijkheid van de Heren van Borssele (van Brigdamme) geweest. In 1816 werd het samengevoegd met Sint Laurens en 1966 met Middelburg. De parochie is al genoemd in 1196. De kerk van Brigdamme brandde af op 1 juni 1562 en werd niet meer herbouwd. Het vuur werd aangestoken door de West Souburger Leunis Dommis. Deze man had een hemd van een landman in Brigdamme gestolen, waar hij mogelijk in dienst was. De bestolene kreeg daar lucht van en nam het kledingstuk weer in bezit. Uit woede daarover kwam Leunis Dommis tot zijn daad. Hij werd ter dood veroordeeld voor deze daad en is hangende aan een staak levend in brand gestoken. Daarna werd hij aan de galg die aanwezig was bij het havenkanaal bij Nieuwland gehangen, de toegang voor de scheepvaart tot Middelburg. Boven de galg hingen de tekenen van de kerk, zodat voor passanten duidelijk werd wat de gehangene had misdaan. Even ten noorden van Brigdamme zijn nog twee rijksmonumenten te bewonderen.

18. Noordweg (het oranje gebied op kaartje 2)

Middelburg is in de 9^e eeuw ontstaan aan de Arne (-kreek) die in open verbinding stond met de zee en op het kruispunt (de markt) van drie wegen, namelijk: de Seisweg, de Segeersweg en de Noordweg. De Noordweg ligt op een kreekkrug waarop een typische lintbebouwing is ontstaan. Daarom is deze weg in 2007 aangewezen als beschermd stadsgezicht. Doel van deze aanwijzing is de karakteristieke structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te beschermen. Tussen Middelburg en Serooskerke werd in 1645/1665 de Noordweg bestraat. Omdat de weg voorbij Serooskerke erg smal en bovendien in de herfst en winter (8 mnd) zeer slecht begaanbaar was, is ook dit deel in 1693 verbreed, opgehoogd en verhard. Aanvankelijk bestond de bebouwing aan weerszijden uit enkele buitenplaatsen en boerderijen. Op nr. 381 is bijvoorbeeld de vroeg 18^e-eeuwse boerderij De Kersenburg met traditionele Zeeuwse schuur te zien en op nr. 401 't Hof Welgelegen met toegangspalen uit 1662 waar tegenwoordig een biologische groentewinkel is gevestigd.

De Noordweg is rond 1900 vanaf de Middelburgse kant tot aan het Hoogelandschewegje al aardig volgebouwd. Een smederij, een timmermanswerkplaats, een wagenmaker, een olieboer en een kolenboer zorgen voor wat bedrijvigheid. In hoofdzaak is het een agrarische gemeenschap. Vanaf ca. 1920 is de Noordweg bij boe-

renburger erg in trek. Zo komen er nog al wat 'uitgeboerde' renteniers te wonen. De pol-der Walcheren maakte ook geen probleem en dempte de sloten. Helaas gebeude dat met het niet ongevaarlijke kolengruis van de Middelburgse gasfabriek. Woning voor woning verrees langs de weg en dit ging zo door tot begin jaren dertig de weg tot aan Brigdamme volgebouwd was. Eerst nog met sintels van de gasfabriek, later met klinkers. En zo verdichte vanaf het eind van de 19^e eeuw de bebouwing zich met voornamelijk woningen waardoor een vrijwel aaneengesloten tweezijdige lintbebouwing is ontstaan die goed is te zien in het landschap.

Tegenover nummers van de Noordweg zie je op de foto uit 1944 (rechts) nog de houten gepotdekselse schuur van het van 't Hof Clarenbeek. Ook op de luchtfoto (onder) uit 1952 is dat nog te herkennen; je ziet de situatie van de Noordpoort, Noordsingel en de Noordweg. De lintbebouwing is duidelijk te herkennen. Voorst staat bij de ingang van de Noordweg nog het tolhuis en de herberg de Drie Tonnenkens. Het bovenlicht (het raam boven de deur) van huis nr. 1 herinnert daar nog aan. Klarenbeek was toen nog niet gebouwd. Eind jaren 60 is die hele hoek afgebroken ten behoeve van de bouw van het verzorgingshuis Roggeveen in 1969. Nu zijn er studenten van de University College Roosevelt (UCR) gehuisvest.

Zoals is beschreven zijn de meeste huizen tussen de President Rooseveltlaan en Brigdamme tussen 1900 en 1935 gebouwd en hebben het merendeel ervan de kenmerken van het interbellumstijl. Het huis op nr. 225 is daarvan een mooi voorbeeld.

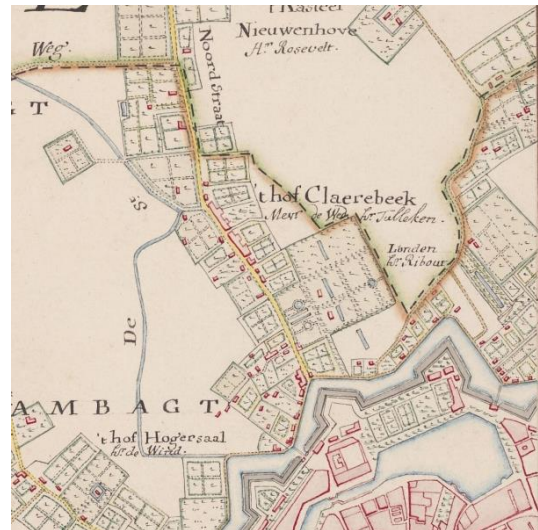
Vanaf de kreekruigen liepen zijwegen het lage poelgebied in, waar ze vaak doodliepen. Ze werden zoekwegen of wegelingen genoemd. Deze wegen worden beschouwd als ontsluitingswegen van de poelen met als doel het aanwezige veen daar weg te halen. De Oostweg in Brigdamme, Schotelweg en het eerste deel van de Brigdamseweg zijn daarvan nog de resten.

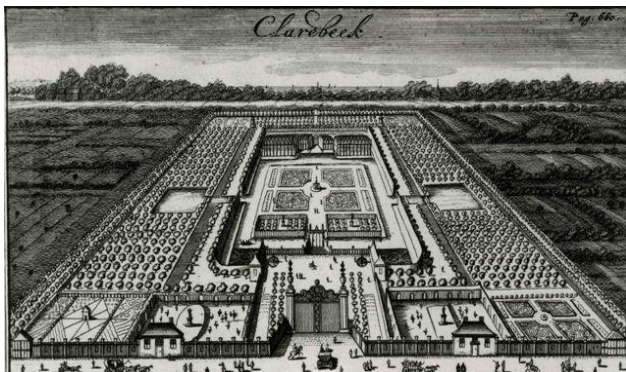
Klarenbeek (het roze gebied op kaartje 2)

Klarenbeek is vernoemd naar de buitenplaats 't Hof Claerebeek. Deze buitenplaats lag ter hoogte van de Gerbandyalaan/Noordweg tussen 1666 en 1771. De aanleg van het hof Klarenbeek is zeer waarschijnlijk gestart na 1666, wanneer David van Reygersberghe, heer van Gapinge en bewindhebber van de Verenigde Oostindische Compagnie, met zijn tweede vrouw Clara Velters trouwt en de buitenplaats naar haar vernoemt.

In 1702 kocht Isaac Tulleken het buiten. De familie Tulleken bekleedde in die periode vele belangrijke politieke functies in Zeeland. Ongetwijfeld zal in deze periode het Hof Klarenbeek uitgegroeid zijn tot een ideale ontmoetingsplek van hoge heren, weg van de stedelijke drukte. In januari 1738 overlijdt Isaac Tulleken en wordt hij begraven in de Koorkerk van Middelburg. Het hof Klarenbeek blijft in het bezit van zijn echtgenote Anna Catharina Duvelaer, die door Hattinga bij de opmaak van zijn kaart rond 1750 wordt vermeld. Het gezin is kinderloos gebleven en als Anna Catharina in 1771 overlijdt wordt ook het hof met de andere bezittingen onder de erfgenamen verdeeld. Vermoedelijk verliest de buitenplaats vanaf dan haar functie en worden de gronden weer opgesplitst.

Volgende print uit de Kroniek van Smallegange geeft een mooie impressie van 't Hof

Klarenbeek is een woonwijk die planmatig en gefaseerd is aangelegd tussen 1962 en 2000 en omvat circa 1.300 woningen. De winkelvoorzieningen, onderwijs- en andere maatschappelijke voorzieningen zijn grotendeels centraal in de wijk geclusterd. Het oudste gedeelte (Klarenbeek1 ten westen van de Sir Winston Churchillaan) heeft een traditionele blokverkaveling (rijenwoningen), buurten met woonerven (de kwartieren) met doodlopende straten waar auto's

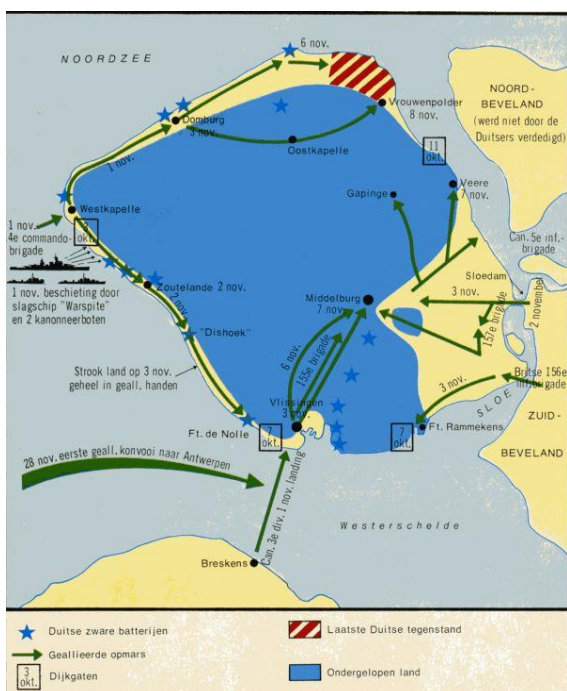
kunnen worden geparkeerd. Klarenbeek II (ten oosten van de Sir Winston Churchillaan) door meer vrijstaande woningen, De bewoners waren vrij in de uitvoering en architectuur van hun woningen.

Klarenbeek III (de meest noordelijke buurt) heeft van alles wat: rijenwoningen, twee-onder-één kapwoningen, geschakelde woningtype en vrijstaande woningen. Dit deelgebied wordt ontsloten door één weg de Eduard Vetermanstraat.

De muren zijn meest in lichte steensoorten uitgevoerd (grijs/geel) geheel naar de mode in die periode. De straten in de wijk zijn genoemd naar personen die in de Tweede Wereldoorlog zich verdienstelijk hebben gemaakt in de strijd tegen de Duitsers.

Inundatie 1944 en herinrichting 1947/1957 Walcheren

In 1944 is er een zware strijd geleverd voor de bevrijding van de Scheldedmond. Voor de aanvoer van oorlogsmateriaal was de haven-capaciteit van Antwerpen cruciaal. Het was daarom nodig om de oevers van de Westerschelde vrij te maken van de vijand om zo een vrije doorvaart te garanderen. Om de Duitsers te verdrijven werd Walcheren met

opzet door de geallieerden onder water gezet door op vier plekken de dijken te bombarderen. Op de foto (boven) is de Noordweg bij Brigdamme als vaarweg te zien. Na de oorlog werden alle gaten weer gedicht, waarvan de laatste in februari 1946. In 1947 begon vervolgens een ingrijpende herinrichting van Walcheren die weinig overliet van het oorspronkelijk landschap van de "Tuin van Zeeland". Tot 1944 had Walcheren een kleinschalig, besloten landschap met doorkijkjes, hagen langs weilanden en akkerranden en met wegen beplant met abelen, essen, elzen, iepen, populieren en wilgen, met daartussen meidoorn- en sleedoornhagen. In 1957 werd deze eerste herinrichting en RvK van Walcheren afgerond. Tijdens de tweede ruilverkaveling op Walcheren zijn tussen 1994 en 2008 tal van verbeteringen doorgevoerd voor uiteenlopende functies zoals landbouw, natuur, recreatie, waterbeheersing en infrastructuur. Dit leverde onder andere 5 boerderijverplaatsingen, 3 nieuwe gemalen, 55 km verbeterde wegen, 5 nieuwe rotondes, 26 km nieuwe fietspaden, 5,5 km nieuwe ruiterspaden, 270 ha bos, 220 ha nieuwe natuur, 46,5 km weg- en dijkbeplanting en 264 erfbeplantingen op.

Het bombardement van Middelburg en de nieuwe wijken buiten de veste

Door het bombardement van het centrum van Middelburg op 17 mei 1940 en de inundatie van Walcheren in 1944 ontstond een grote woningnood. Het wederopbouwplan waarvan de uitvoering al tijdens de oorlog was begonnen, zou uiteindelijk resulteren in een veel geringer aantal panden in het centrum. Ter vervanging van de verwoeste panden en door de naoorlogse bloeiperiode werden in een groot tempo buiten de veste nieuwe woonwijken gebouwd. Ten noorden van Middelburg werd eerst 't Zand gebouwd en daarna Klarenbeek en de

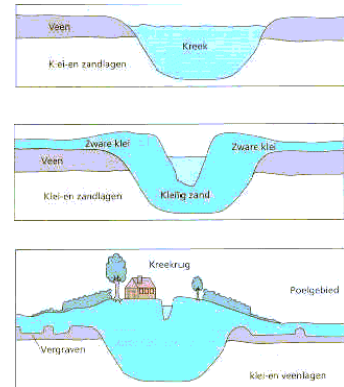
Veersepoort. Ook ten zuiden van Middelburg werden ook nieuwe wijken gebouwd. Klarenbeek en Veersepoort zijn typische woonwijken met onderscheidende buurten (compartimenten), die elk een eigen ruimtelijke opzet hebben waarbij de ontstaansgeschiede-

nis duidelijk herkenbaar is in de identiteit van de wijk. Er wonen nu ruim 5000 mensen in deze wijken. De toegepaste bouwstijlen rekende definitief af met het traditionalisme van de Delftse School die werd toegepast bij de wederopbouw van de binnenstad

Kreekruggen

Tussen de 4e en de 8e eeuw slibde een groot deel van de getijde geulen dicht met zand. Doordat de naastgelegen poelgronden inklonken liggen deze kreek tegenwoordig hoger dan het omringende land. Ze liggen als lange ruggen in het landschap, daarom heten ze kreek-ruggen. Ze noemen dat de omkering van het landschap. De oudste wegen, boerderijen en dorpen van het oudland liggen allemaal op de kreek-ruggen. Brigdamme en de Noordweg zijn hier voorbeelden van.

Verantwoording afbeeldingen:

Kaart Middelburg met detail Noordpoort: Uit Blaeu's Tooneel der Steden van J. Blaeu 1652 die is opgenomen in Wikipedia Middelburg

Zicht op Middelburg vanaf landzijde; Kopergravure, uitgegeven in 1696 door J.Meertens in de Nieuwe Cronyk van Zeeland, M. Smallegange die is opgenomen op de site van <https://www.facebook.com/Middelburgdronk> van Edwin Mijnsbergen

Etsen van Simon Fokke 1764-1766 Bestorming Noordpoort 1672 van de site rijksmuseum.nl

Foto gasthuis: Blog Zeeuwen gezocht 20-09-2013

Dubbelstadsgezicht Koepoort en Noordpoort Carel Frederik Bensdorp Jan Bulthuis 1786-1792

Foto Koepoort van www.rijksmonumenten.nl (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

Detail Brigdamme van bodemkaart uit 1952 van ir. Bennema en dr. ir. van der Meer.

Detail 't Hof Claerenbeek van kaart Hattinga 1750

Kaartje van inundatie Walcheren van site www.herdenking.nl

Foto inundatie 1944 Noordweg bij Brigsamme: archief 44/45 van de site Wonen aan de Zee:

<http://pcvdklis.home.xs4all.nl/zonnehove/archief44/archief44-45+.htm>

Detail lucht foto Noordsingel en Noordweg 1952 uit "Oud Middelburg vanuit de lucht" van Peter Sijnke.

Foto's zijn gemaakt door Radboud Mensonides

Verhaal over brand kerk Brigdamme overgenomen uit: <http://monnikenwerk.pzc.wegenerwordpress.nl/sint-laurens/sint-laurens-en-brigdamme/> d.d. 7-12-2011